

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE

Mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikkö

Tajuuks kukaan

– mitä mediakasvatuksella tavoitellaan

Lauri Palsa, Tutkija

Kesytä media -seminaari, 8.5.2019, Helsinki

Kaikkiaan Suomessa on omaksuttu laaja-alainen lähestymistapa medialukutaitoon. Se on osaltaan tukenut mediakasvatuksen vahvistumista monella rintamalla.

Toisinaan pulmana on kuitenkin tuotu esille, että mediakasvatus ja medialukutaito saattavat moninaisuudessaan olla etenkin aluetta tuntemattomille vaikeasti avautuvia ja ymmärrettäviä asioita.

([OKM 2013](#))

Miksi mediakasvatus on tärkeää?

Elämämme on
täynnä mediaa

🏠 Vapaa-aika

📁 Opiskelu ja työ

👥 Yhteiskunta

🔔 TARVITSEMME

**Media-
kasvatusta
kaikille!**

🎓 Muodollista 🎮 Vapaa-ajasta

Analysoi

Tunne Arvioi

Kyseenalaista

Osallistu Tuota

Keskustele

Tutki
Löydä

TAVOITTEENA

Käytä
Nauti

**Media-
lukutaito**

PÄÄMÄÄRÄNÄ

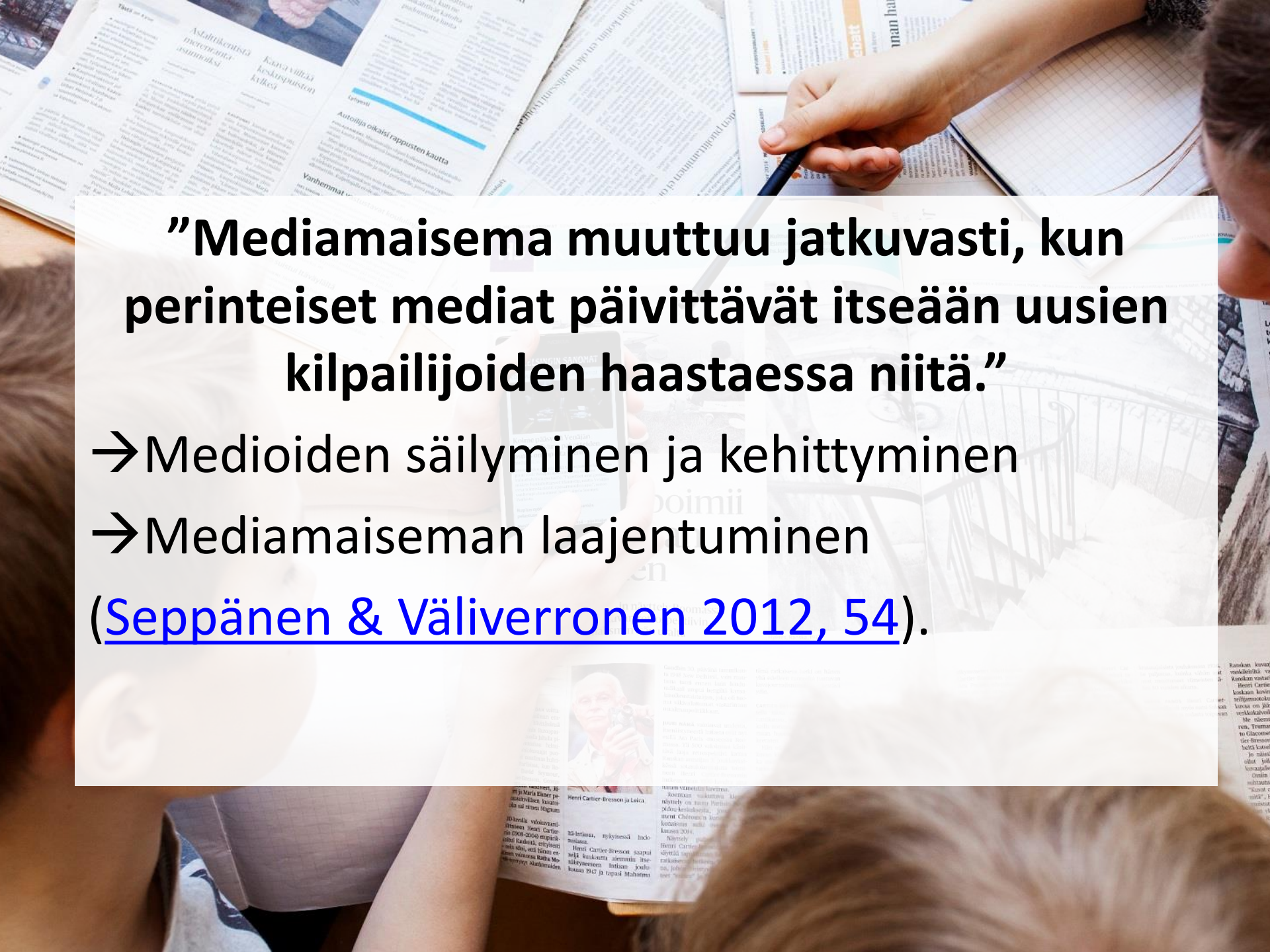
Rauha

Demokratia

Toimiva talous

Hyvä elämä!

”Mediamaisema muuttuu jatkuvasti, kun perinteiset mediat päivittävät itseään uusien kilpailijoiden haastaessa niitä.”

→ Medioiden säilyminen ja kehittyminen

→ Mediamaiseman laajentuminen

([Seppänen & Väliverronen 2012, 54](#)).

Mediakasvatuksella kehitetään medialukutaitoa

- "Media education, then, is the process of teaching and learning about media; media literacy is the outcome – the knowledge and skills learners acquire." ([Buckingham 2003, 4](#))
- "Mediakasvatus on tavoitteellista vuorovaikutusta, ja sen osapuolina ovat kasvattaja, kasvatettava ja mediakulttuuri. Tavoitteena on medialukutaito." ([Kupiainen & Sintonen 2009](#))
- **Mitä medialukutaidolla tarkoitetaan?**

Medialukutaito voidaan määritellä monella eri tavalla

- Media literacy: “the ability to access, analyse, evaluate and communicate messages in a variety of forms.” ([Aufderheide 1993](#))
- “Despite the active research tradition and substantial discussion of media literacy, consensus about its definition has not been reached.” ([Palsa & Ruokamo 2015, 112](#)).

Medialukutaito tutkimuskirjallisuudessa

- Martens (2010) Evaluating Media Literacy Education: Concepts, Theories and Future Directions
- Potter (2013) Review of Literature on Media Literacy
- Palsa & Ruokamo (2015) Behind the concepts of multiliteracies and media literacy in the renewed Finnish core curriculum: A systematic literature review of peer-reviewed research

Martens: Evaluating Media Literacy Education: Concepts, Theories and Future Directions

Medialukutaito on enimmäkseen määritelty tietämyksenä ja taitoina, joita yksilöt tarvitsevat analysoidakseen, arvioidakseen ja tuottaakseen mediaviestejä.

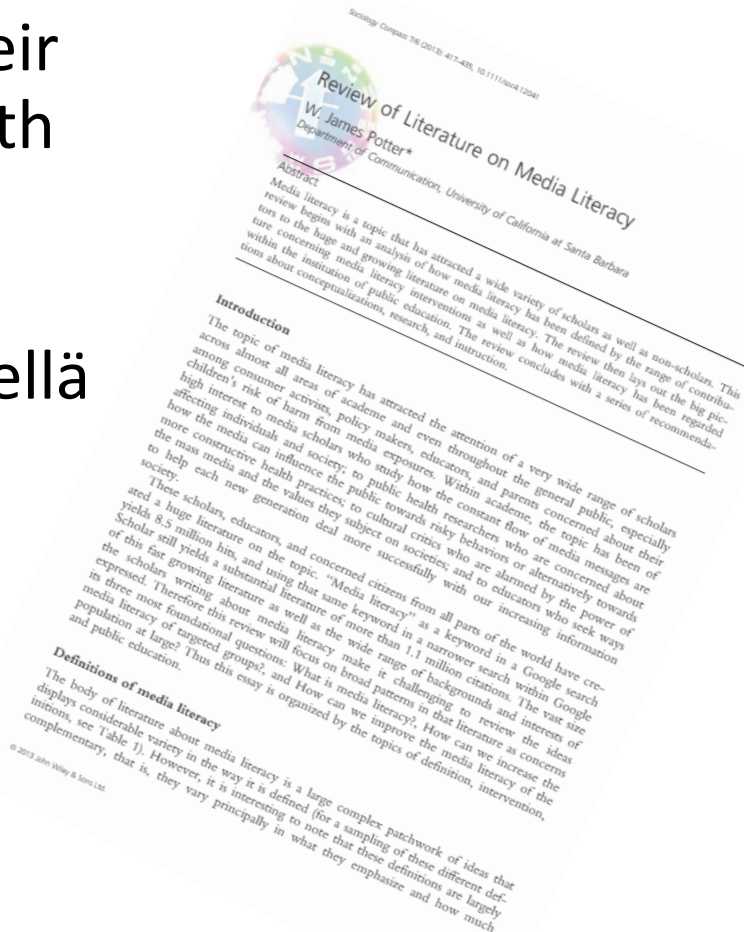
Tietämys ja taidot liittyvät neljään massamedian pääosa-alueeseen:

- mediatoimialaan
- mediaviesteihin
- mediayleisöihin
- median vaikutuksiin

Potter: Review of Literature on Media Literacy

- "There still appears to be no consensus as scholars continue to add and subtract ideas from other definitions when constructing their own, and continue to struggle with the question of 'What is media literacy?'"
- Medialukutaitoa voidaan määritellä vastaamalla:
 - Mitä tarkoitetaan mediallyä?
 - Mitä tarkoitetaan lukutaidolla?
 - Tavoite?

Palsa & Ruokamo: Behind the concepts of multiliteracies and media literacy in the renewed Finnish core curriculum: A systematic literature review of peer-reviewed research

- Medialukutaitoa on määritelty monin eri tavoin. Huomiota määritelmien abstraktiotasoihin:

“Based on the multifaceted nature of the concept, this article rejects attempts to establish a universal definition of media literacy and presents a theoretical framework for conceptualising media literacies based on their abstraction levels.”

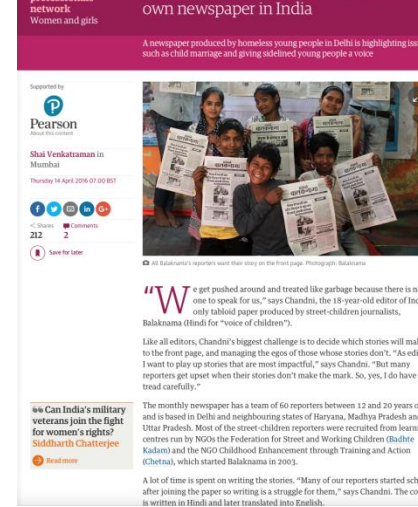
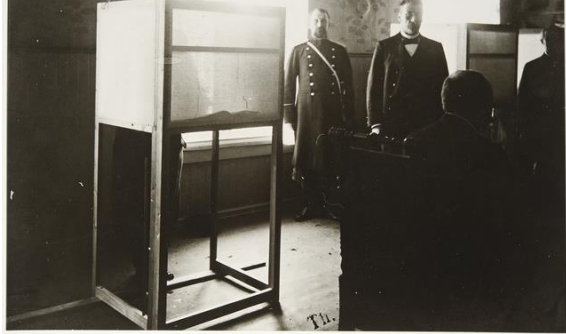
- Ei yhtä ainoaa ”oikeaa” määritelmää
 - Osa määritelmistä erittäin abstraktilla tasolla
 - Medialukutaidon eri osa-alueet
 - Kontekstuaaliset medialukutaidot

Media tarjoaa paljon mahdollisuuksia, joiden hyödyntäminen edellyttää laaja- alaista osaamista

3 näkökulmaa medialukutaitoon

Näkökulma 1: Demokratia ja yhteiskunnallinen osallisuus

Medialukutaito yhteiskunnallista osallisuutta ja demokratiaa edistävänä osaamisena

- Mihailidis ja Thevenin (2013) ovat hahmottaneet medialukutaitoa kansalaisuuden ja yhteiskunnallisen osallistumisen näkökulmista
→ osallistavassa demokratiassa tarvittavia kansalaisosaamisen alueita
- 1) Medialukutaitoiset kansalaiset kriittisinä ajattelijoina
 - Yhteisöjä koskevien representaatioiden analyysi
 - Mediatekstien ymmärtäminen osana laajempaa yhteiskunnallista, kulttuurista ja poliittista kontekstia
- 2) Medialukutaitoiset kansalaiset tuottajina ja viestijöinä (vuorovaikutus)
 - Mielipiteiden muodostaminen ja näkemysten jakaminen. Uusien tapojen kehittäminen
- 3) Medialukutaitoiset kansalaiset yhteiskunnallisen muutoksen tekijöinä
 - Kun kansalaiset näkevät itsensä yhteiskunnallisina toimijoina, osaamisen avulla voidaan vaikuttaa yhteiskunnalliseen elämään – esim. organisoimalla poliittisia liikkeitä, kehittämällä uusia poliittisen osallistumisen tapoja ja prosesseja sekä uusia linjauksia

Synkkä YK-arvio valmis: Luonnon tila heikentyy nyt ennennäkemätöntä vauhtia – kolmannes maapallon luonnosta tuhoutuu vuoteen 2050 mennessä

Luonnon tilan parantaminen vaatii kansainvälisen luontopaneelin mukaan isoja muutoksia sekä tuotteiden valmistuksessa että kulutuksessa.

Luonto 6.5.2019 klo 13:48 | päivitetty 6.5.2019 klo 16:12

WWF:n raportti: Maapallon eläinten määrä romahtanut hälyttävää tahtia

Selkärankaisten eläinten määrä on vähentynyt kaikkialla nopeasti, kertoo WWF:n tuore raportti. Suurimmat syyt ovat luonnonvarojen ylikulutus ja maankäytön muutokset.

Selkärankaisten eläinten määrä on pienentynyt keskimäärin 60 prosenttia vuodesta 1970 vuoteen 2014. Tieto ilmenee WWF:n julkaisemasta Living Planet -raportista. Se on yksi maailman johtavia, tieteelliseen tietoon perustuvia julkaisuja, joka seuraa nisäkkäiden, kalojen, lintujen ja matelijoiden määrän kehittymistä.

Näkökulma 2: Ympäristö

Ulkomaat | HS seuraa ●

Meidän on muutettava elämäntapaamme perustavanlaatuisesti, linjaa vuosikymmenen tärkein ilmastoraportti

Hiilidioksidipäästöt pitää saada nollattua vuoteen 2050 mennessä.

Ympäristönäkökulmainen mediakasvatus:

Tavoitteena ekomedialukutaito

- Antonio Lopez (2013) tuo tutkimuksessaan esiin median käyttöön liittyviä ympäristönäkökulmia ja tutkii ympäristönäkökulmaisen mediakasvatuksen mahdollisuuksia → Ekomedialukutaito
- Erilaisten medioiden käyttäminen ja laitteiden “elinkaari” ovat sidoksissa kansainvälisen talouden ympäristövaikutuksiin → E-jäte (e-waste) sekä kasvaneneet hiilidioksidipäästöt
- Miten media muotoilee ja määrittelee kokemustamme maailmasta (Beder 1998)
- Julkiseen keskusteluun osallistuminen ja siihen vaikuttaminen ympäristökulttuurisen kansalaisuuden näkökulmasta
 - Mediatekstien analyysi → Kriittinen lukutaito ja tiedostava kansalaisuus
 - Tietoisuus medialaitteiden ympäristövaikutuksista ja median merkityksestä käsitykseemme ajasta ja paikasta → Teknologinen lukutaito
- Ekomedialukutaidon tavoitteena kehittää ihmisten tietoisuutta siitä, kuinka jokapäiväiset mediakäytännöt vaikuttavat mahdollisuuksiimme elää kestävästi nyt ja tulevaisuudessa.

López, A. R. (2013) [Greening the Media Literacy Ecosystem](#):
Situating Media Literacy for Green Cultural Citizenship.

Näkökulma 3: Luovuus

Mediakasvatus luovuuden näkökulmasta

- Connolly ja Readman (2017) rakentavat yhteyttä luovuuden ja mediakasvatuksen välillä: Towards creative media literacy
- Filosofinen lähestymistapa mediatuottamiseen ja luovaan käytäntöön. Luova medialukutaito on refleksiivinen ja reflektiivinen näkökulma, joka asettaa tärkeimmätkin käsitteet tarkastelun alle.
- Pedagogiset käytäntöihin kuuluu kirjoittajien mukaan:
 - Mediateksteihin tutustumisen ja niiden hyödyntäminen
 - Kriittiseen kielenkäyttöön kannustaminen
 - Teknologian opettaminen
 - Työskentely yhdessä

Connolly, S. & Readman, M. (2017) [Towards 'Creative media literacy'](#).

Teoksessa De Abreu, ym. (toim.) International Handbook of Media Literacy Education. Routledge.

Lopuksi: Mitä mediakasvatuksella tavoitellaan?

Medialukutaidon moninaisuus antaa tilaa työyhteisölähtöisyydelle

- Miksi edistämme medialukutaitoa?
- Millaisia mediakulttuurissa elämisen taitoja ja osaamista haluamme ihmisten edistää?
- Pedagoginen suunnittelu. Millainen mediakasvatus tukee osaamisen kehittämistä?
 - Moninäkökulmaisuus ja osallisuus. Mitä lapset ja nuoret haluaisivat itse tehdä?
- Millaista osaamista omassa työyhteisössämme on?
- Millaista osaamista haluaisimme kehittää?

Systemaattinen mediakasvatus edistää sekä tekijöiden ja osallistujien tasa-arvoa

- Tavoitteiden määrittely tukee medialukutaidon eri osa-alueiden huomioimista
- Selkeät tavoitteet tukevat työnjakoa mediakasvatuksessa. Kenen kanssa voimme tehdä yhteistyötä?
- Näkyvätkö tavoitteemme arjessa ja käytännön opetuksessa?

Kiitos!